

HISTORIE

Pearl White – en stjerne på stumfilmhimmelen

Tre store stumme: Douglas Fairbanks, Mary Pickford og Charlie Chaplin

LITT AV HVERT

Tro og overtro

Etter århundreskiftet kom en sterk vekst av religiøse bevegelser i vesten. I Norge kom bedehuspredikantene for fullt, og en ny trosskare blant bønder og arbeiderklassen vokste fram. Tungetale og utdrivelse av onde ånder var sterke virkemidler som fenget. På små steder var ofte svovel og ildpredikanter toneangivende. Blant de mer velstående ble det populært med spiritisme. Det kunne være å spørre glasset, eller kontakte avdøde eller ånder via medier. Seanser ble holdt i små grupper. Man kunne sette seg i et mørkt rom, rundt et rundt bord og holde hverandre i hendene, mens mediet konsentrerte seg på å oppnå kontakt med åndene. Mediet kom gjerne i trånse og kommunikasjonen kunne være i form av bankelyder, tale, skrift osv.

Det hendte også at flere i rommet kunne kjenne rystelser i bordet eller kalde vindler like før kontakt ble oppnådd. På forhånd hadde man bestemt hva slags spørsmål som skulle stilles, og at f.eks. ett bank var «nei» og to bank «a».

Det fantes ulike hjelpemidler for å kommunisere med åndene. Ujija-bordet har bokstaver og tall skrevet på en plate og en flyttbar gjenstand oppå flyttes av åndene, som staver seg fram med sine opplysninger. Krystallkuler eller steiner som viste bilder var også i bruk.

Dette var både skremmende og litt på kanten for mange, men samtidig et spennende tidfordriv. Børdene og arbeiderklassen var veldig negative til spiritismen, det ble sett på som kontakt med de mørkere makter.

I Norge ble det i 1917 dannet et selskap for psykisk forskning, her var det leger, filosofer, psykologer og andre som ville forske seriøst på parapsykologiske fenomener. Realist-föreningen i Kristiania hadde til formål å undersøke fenomener og spiritisme.

Det var også stor interesse for loppesirkus og omreisende tivoli som hadde merkelige fenomener å vise fram, så som kvinner med skjegg, dyr med to hoder osv. Houdini var en av de mest kjente illusionister/utbryterkonger.

Film

All film var stum i 1922! Charlie Chaplin var i full vigør, og de store stumfilmstjernene hadde enorm popularitet, f.eks. Rudolph Valentino, Mary Pickford, Douglas Fairbanks og Tallulah Bankhead.

Lesning

Vi er inne i epoken for «heimstad-diktning» i Norge, da forfatterne skriver realistiske skildringer fra ulike miljøer rundt omkring i landet, og man skildrer også vanlige folks liv og kår. Det er en gjennomgående utvidelse av både emner og psykologisk dybde i litteraturen. Viktige er Olav Duun, Johan Falkberget, Kristoffer Uppdal, Gabriel Scott o.a. Sigrid Undset skrev for fullt, storverket om Kristin Lavransdatter